

Vzpomínka na profesora Miroslava Papáčka (1953–2019)

In memoriam: Professor Miroslav Papáček (1953–2019)

Miroslav Papáček se narodil 1. října 1953 ve Vimperku rodičům Jiřině a Františkovi, kteří tehdy žili na Kubově Huti na Šumavě. Otec zde pracoval jako polesný a celá rodina bydlela ve Schwarzenberské myslivně. Malý Mírek (jak mu odjakživa všichni známi říkali) měl v šumavském prostředí každodenní příležitost k pozorování a objevování přírody a jejích zázraků. Opakovaně popisoval své dobrodružné, někdy až nebezpečné zážitky s řadou zvířat. Jeho maminka často vzpomínala, že jej nebylo snadné uhlídat. Díky výchově a vlivu rodičů, a především velkému pozitivnímu vzoru pracovitěho a morálního otce, měl Mírek jasný základ pro vývoj své osobnosti i pozdější profesní orientaci.

V roce 1959, před nástupem Mirka do školy, se rodina přestěhovala z drsné Šumavy na Třeboňsko, odkud oba jeho rodiče pocházeli. Novým pracovním působištěm otce a tudíž i bydlištěm rodiny se stal Suchdol nad Lužnicí. Zde Mírek absolvoval základní školu (1959–1968). Předávané vědomosti ve škole a trvalý zájem o přírodu se pro něj ale brzy ukázaly jako málo naplňující, a tak si téměř sám, asi v sedmi letech, vyřídil přijetí do tehdejší Lidové školy umění v Třeboni a začal se zde učit hrát na housle, pak na trubku a později, víceméně jako samouk, na kontrabas a basovou kytaru, které zůstal věrný až do konce života. Hodně jej bavil také pohyb a sport, rád hrál hokej a fotbal.

Spokojený život rodiny byl v roce 1967 otřesen náhlým úmrtím otce na selhání srdce. Mírek předčasně dospěl, ujal se mužské role v rodině a díky své zodpovědnosti byl sám na sebe stále náročnější. Výborně zvládal studium na Gymnáziu v Třeboni. Po maturitě (1972) byl přijat na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor učitelství biologie – chemie se specializací na zoologii. Na celá studia, atmosféru na fakultě i na koleji Albertov, toulky přírodou, závodní veslování i hraní v kapele získal Mírek nesmazatelné vzpomínky.

Již v průběhu pregraduálního studia začal Mírek pracovat s profesorem Pavlem Štysem (viz Kment et al. 2019a,b), který ho uvedl do světa ploščic (Hemiptera: Heteroptera) a významně tak ovlivnil Mírkův profesní život. Mírek svoji pozornost věnoval především vodním ploščicím (Nepomorpha), které zůstaly hlavním objektem jeho zájmu po celý život. Magisterské studium Mírek dokončil v roce 1977. O rok později obhájil rigorózní práci na téma „Morfogeneze dorzální a ventrální strany těla u druhu *Notonecta glauca* L., ontogeneze ventrálních dýchacích struktur u čeledi Notonectidae (Heteroptera)“ a získal titul RNDr. V témže roce začal učit na gymnáziu v Prachaticích a souběžně pokračoval na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze v doktorském studiu entomologie. Kromě toho započal své působení na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích. V roce 1983 pak opustil místo

Obr. 1. Mirek Papáček během dětských let, kdy započala jeho láska k přírodě. Fotografie: rodinný archiv.
Fig. 1. Mirek Papáček as a child, when his love for nature began. Photograph: family archive.

učitele na gymnáziu definitivně a nastoupil na plný úvazek na Katedru biologie Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích na pozici odborného asistenta, kde vyučoval zoologii. Právě Pedagogická fakulta se stala Mirkovým osudem. V této instituci Mirek působil po celý zbytek života. Rok 1978 byl zlomem i v jeho osobním životě – právě v tomto roce se Mirek oženil s Blaženkou, úžasnou a výjimečnou ženou, kterou poznal již během studia na Přírodovědecké fakultě ve sportovním oddíle, jehož členkou byla jako studentka psychologie také. Společně vytvořili příkladné a harmonické manželství, založené na vzájemné lásce, důvěře a respektu. Jejich vzájemné štěstí bylo obohaceno narozením dvou synů, Miroslava v roce 1980 a Michala v roce 1984. Oba synové si našli svou životní dráhu, starší je architekt, mladší farmaceut.

V roce 1985 Mirek obhájil svou disertační práci na téma „Životní cyklus, morfogeneze exoskeletu a evoluce dýchacích struktur člunovky obecné (*Plea leachi*, Mc Gregor et Kirkaldy) (Heteroptera: Pleidae)“ a získal titul CSc. Následně dokončil svoji habilitaci a stal se docentem v oboru Zoologie a to dokonce dvakrát, v roce 1988 a kvůli legislativním změnám po sametové revoluci ještě znovu v roce 1993. Zanedlouho, v roce 1995, se Mirek stal profesorem Zoologie. Kromě pozice na Pedagogické fakultě byl zaměstnán na částečný úvazek i na Biologické (dnes Přírodovědecké) fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, na Entomologickém ústavu Akademie věd ČR a v letech 2007–2010 i na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy.

Po pěti letech na Katedře biologie Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích začalo Mirkovo působení v akademických funkcích. Bylo to působení, které Mirek rozhodně nepreferoval nad výzkumem vodních ploštic, avšak které už Mirek, díky svým organizačním schopnostem, nikdy neopustil. V roce 1988 se stal vedoucím Katedry biologie a v roce 1990 byl jmenován proděkanem Pedagogické fakulty, přičemž hrál významnou roli v jednáních

ústících v založení Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v roce 1991. V následujícím roce byl zvolen děkanem Pedagogické fakulty, jedné ze zakládajících fakult Jihočeské univerzity (PF JU). Jako děkan působil až do roku 1997, kdy se stal opět proděkanem a poté byl znovu zvolen děkanem v letech 2001–2006. Ani po 18 letech akademických funkcí se Mirek nemohl naplno věnovat vědecké práci. Znovu se stal vedoucím katedry biologie PF JU (2007–2015) a souběžně zastával i pozici prorektora Jihočeské univerzity (2012–2016). Po celou dobu svého působení na Katedře biologie PF JU přednášel Zoologii bezobratlých, Evoluční biologii, Morfologii a histologii a další, úžeji zaměřené předměty.

Kromě akademických funkcí Mirek zvládl celou řadu dalších úkolů. Byl členem vědeckých rad několika fakult Jihočeské univerzity, Univerzity Karlovy, Vysoké školy ekonomické v Praze, Západočeské univerzity i Entomologického ústavu AV ČR. Mirek byl editorem odborného časopisu *European Journal of Entomology* a členem redakčních

rad několika dalších odborných časopisů zaměřených na vědy biologické (*Folia Oecologica*) i didaktické (*Scientia in Educatione*, *Acta Rerum Naturalium Didactica*). Byl také členem několika vědeckých společností – České zoologické společnosti, České entomologické společnosti, americké International Heteropterists' Society, rakouské Österreichische Entomofaunistische Gesellschaft a evropské European Science Education Research Association.

Je s podivem, že Mirkova až extrémní pracovní zátěž v podobě akademických funkcí mu dovolila pokračovat ve vědecké kariéře. Mirek je autorem či spoluautorem 121 původních sdělení v oboru zoologie (61 vědeckých článků, 35 konferenčních abstraktů, 3 editované knihy, 19 knižních kapitol, 3 popularizační články) a 57 původních prací v oblasti didaktiky (16 vědeckých článků, 12 učebnic a 7 knižních kapitol, 2 editované knihy a 20 konferenčních abstraktů). Mirek je rovněž autorem 4 životopisů a 11 knižních recenzí a účastnil se více než 34 významných konferencí v ČR i zahraničí. Kompletní bibliografie viz Ditrich et al. (2020).

Mirkova odborná entomologická činnost byla zcela zaměřena na vodní a semiakvatické ploštice (Heteroptera: Nepomorpha, Gerromorpha). Již v začátcích své vědecké kariéry významně přispěl ke znalostem biologie evropských vodních ploštic. Ve spolupráci především s kolegy Herbertem Zettelem a Damirem Kovacem se později věnoval zejména tropické čeledi hlavohrudkovití (Helotrephidae), na niž se stal světově uznávaným odborníkem. Jako autor či spoluautor popsal jednu podčeď, tři rody, dva podrody a 36 nových druhů čeledi Helotrephidae a navíc čtyři druhy hlubenek (Aphelocheiridae) (viz Ditrich et al. 2020). Jeho rozsáhlé znalosti ploštic čeledi Helotrephidae vyústily v několik taxonomických revizí

Obr. 2. Mladý Mirek Papáček během studií na univerzitě (70. léta, Praha, kolej Albertov). Fotografie: rodinný archiv.
Fig. 2. Mirek Papáček as a university student (1970s, Prague-Albertov). Photograph: family archive.

Obr. 3. Mirek Papáček na rodinné dovolené v roce 2015. Fotografie: rodinný archiv.
Fig. 3. Mirek Papáček on family holiday in 2015. Photograph: family archive.

a průvodců faunou vodních ploštic (např. Papáček & Zettel 2000, 2003, 2005; Zettel & Papáček 2004; Zettel et al. 2011, 2015).

Kromě taxonomie se Mirek věnoval i morfologii vodních ploštic, zejména morfogenezi různých hrudních a zadečkových struktur (např. Papáček 1985a, 1986a,b, 1987, 1999; Papáček et al. 1990a,b; Petr & Papáček 2006), společně s popisem struktury a vývoje pohlavních orgánů některých vodních ploštic (např. Papáček & Soldán 1987a, 1992, 2008; Papáček & Gelbič 1989; Papáček et al. 1997). Významné byly i jeho přehledové články o ekonomickém významu vodních ploštic (Papáček 2000, 2001).

Kromě taxonomie a morfologie se Mirek zabýval i ekologií vodních ploštic. Nejprve popsal životní cyklus několika středoevropských druhů infrařádu *Nepomorpha* (např. Papáček 1985b, 1988a, 1989, 1991; Papáček & Hausírková 1987; Papáček & Bohoněk 1989; Papáček & Tříška 1992), později se zaměřil i na hladinové druhy infrařádu *Gerromorpha*. Napsal několik významných příspěvků k jejich biologii a ekologii, převážně společně s T. Ditrichem – např. popis unikátní ekologie hladinatky *Velia caprai* Tamanini, 1947 (Ditrich & Papáček 2009a,b). Přispěl i k debatě o obecné platnosti tzv. vývojové izomorfie u ektotermních živočichů (Boukal et al. 2015).

Na památku Miroslava Papáčka bylo dosud popsáno a po něm pojmenováno 5 druhů vodních či semiakvatických ploštic, jeden rod čeledi Helotrephidae (*Papacekia* Zettel, 2005) a jeden druh chrostíka (viz Ditrich et al. 2020).

Mirek nebyl jen vynikajícím entomologem. Jeho výjimečné schopnosti vyučovat a vést studenty i mladší kolegy vyústily v pedagogický výzkum a úvahy o obecných konceptech

Obr. 4. Mirek Papáček se studenty na terénní exkurzi. Fotografie: Jan Petr.

Fig. 4. Mirek Papáček with students on a field excursion. Photograph: Jan Petr.

didaktiky biologie. Této oblasti se začal věnovat již záhy po začátku učitelské kariéry, kdy publikoval své první zkušenosti a návrhy na využívání netradičních výukových pomůcek (Papáček & Zikmund 1981) či příspěvky zabývající se hledáním pro výuku ideálního modelového druhu hmyzu (Papáček 1983, 1984; Papáček & Soldán 1987b). Současně se podílel na tvorbě učebnic biologie (Boháč et al. 1984, 1985, 1986). Vzhledem k působení na Pedagogické fakultě se Mirek čím dál více orientoval na didaktiku biologie ve smyslu maximalizace kvality výuky prostřednictvím inovace didaktického obsahu i koncepce výuky biologie. Již v roce 1990 se podílel na přípravě státních osnov biologie živočichů pro vyšší gymnázia, později připravoval a recenzoval materiály při přípravě celostátních maturit z biologie. Jeden z všeobecně známých výstupů Mirkovy didaktické činnosti byla gymnaziální učebnice Zoologie, kterou napsal se svými kolegy a která se dočkala tří vydání (Papáček et al. 1994, 1997, 2000 – obr. 7). Jeho činnost byla pozitivně vnímána i v zahraničí, z čehož vyplynul např. Mirkův podíl na japonské učebnici biologie pro gymnázia (Papáček 2002).

Mirek celý život sledoval celosvětové trendy ve výuce biologie a snažil se je začlenit do přípravy učitelů biologie a přírodopisu. Publikoval několik didaktických koncepcí a názorů (např. Papáček 1988b, 2005, 2006, 2016; Papáček & Boháč 1988). Významně se zasadil o vytvoření doktorského studijního programu Vzdělávání v biologii, unikátního v ČR a ojedinělého i jinde ve světě, akreditovaného na PF JU. Od roku 2001 se Mirek soustředil především na problémy implementace tzv. badatelsky orientované výuky do českého vzdělávacího systému (Papáček 2010a,b) a významně pomohl popsat vývoj a zhodnotit současné podmínky a případné limity didaktiky biologie v ČR (Papáček et al. 2015, Stuchlíková et al. 2015).

Je těžké vystihnout, jak neuvěřitelně pozitivní byl Mirkův vliv na studenty. Stovky učitelů dnes vyučují biologii a přírodopis s nehasnoucí vzpomínkou na Mirka Papáčka, tisíce lidí na něj vzpomínají, vděční za příležitost potkat tak skvělou a úžasnou osobnost.

V listopadu 2017 bylo Mirkovi diagnostikováno nádorové onemocnění. Podstoupil operaci a následně několik linií intenzivní chemoterapie, která však nebyla účinná. I přes tyto obtíže zůstal Mirek aktivní, stále přednášel a vedl kvalifikační práce svých studentů. Zemřel v pondělí 29. dubna 2019 v klidu a pokoji v kruhu své rodiny.

Tomáš Ditrich, Jan Petr & Petr Kment

VZPOMÍNKA NA MIROSLAVA PAPÁČKA / MEMORY OF MIROSLAV PAPÁČEK

Vzpomínka dávného spolužáka, kolegy, kamaráda a spoluhráče z kapely.

S Mirkem Papáčkem jsme se poprvé potkali na podzim roku 1972, když jsme společně nastoupili na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Spolu jsme ale během studií odborně moc nespolupracovali, protože Mirek byl entomolog, a já jsem studoval na katedře botaniky (a mezikatedrové spolupráce v té době byly ještě méně běžné, než jsou teď). Zato jsme spolu strávili pět krásných let studií na legendární koleji Albertov, která určitě nebyla jen místem pro přespávání studentů, ale také místem bohatého společenského života. První tři roky studia jsme bydleli v pětilůžkových pokojích – já na osmnáctce, číslu Mirkova pokoje si nepamatuji, ale polohu bych dodnes našel přesně; jeho pokoj byl podstatně víc muzikální než můj (měli kytaristu, houslistu, Mirek hrál na basu), a tak jsem býval návštěvníkem na jejich častých hudebních „sezeních“. Mirek byl velmi zodpovědný student, který se na výuku opravdu připravoval. Nicméně pokud byl důvod zahrát si (a je jasné, že na koleji není těžké takový důvod najít), Mirek popadl svoji basu a muzika zněla kolejí – snad s výjimkou času, kdy jel za Blaženkou, která u něj měla přednost i před muzikou (a která se později stala jeho ženou na celý život). Na basu hrál skvěle, ale uměl hrát i na další nástroje. O hodně později, když už jsme byli oba v Českých Budějovicích, se mi ho podařilo přesvědčit, aby se přidal k naší kapele ŠuKaS (tj. Šuspův Kakofonický Sbor), kde s námi hrál více než dvacet let – nejdřív na kontrabas, který později vyměnil za basovou kytaru (přece jen – kontrabas je velmi neskladný, ale když jsme se elektrifikovali, basu by téměř nebylo slyšet). Nejen my, ale ani žádní studenti nikdy nepochopili, jak je možné, že Mirek hraje tak náruživě, a přitom zachovává svoji pověstnou kamennou tvář. A jsme moc vděční, že s námi Mirek hrál, dokud mohl, a to i v době, kdy už ho nemoc donutila hrát v sedě.

Mirek byl také náruživý sportovec. V době našich studií byl na univerzitách povinný tělocvik v prvních čtyřech letech studia. Dalo se to řešit tím, že fakulta nabízela členství v univerzitních sportovních oddílech, což mělo svůj půvab. Jeden z těch klubů byla kombinace běh na lyžích – veslování. Logiku tohoto spojení jsem nikdy nepochopil, ale díky tomu jsme byli s Mirkem ve stejném oddíle – já na běžkách, on vesloval. Ale podstatně důležitější bylo, že členkou lyžařského oddílu byla i Blaženka, se kterou se tam Mirek seznámil a kterou si posléze vzal. Nadšeným sportovcem i muzikantem zůstal i v pozdějších letech; pokud vím, tak vesla i kontrabas byly součástí jeho děkanské pracovny, když už vedl Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě.

Spolu jsme stáli u vzniku Jihočeské univerzity – Mirek učil na Pedagogické fakultě ještě v době, kdy byla samostatnou fakultou (Jihočeská univerzita ještě neexistovala) a dovedl ji do Jihočeské univerzity. Mirek byl velmi důležitou osobou při vyjednáváních o vzniku

Obr. 5. Mirek Papáček s milovanou ženou, Blaženou. Fotografie: rodinný archiv.
Fig. 5. Mirek Papáček with his beloved wife, Blažena. Photograph: family archive.

univerzity, já jsem byl u zakládání Biologické fakulty, která vznikla spolu s univerzitou a od té doby jsme spolupracovali i profesionálně (jak při výzkumu, tak při organizačních záležitostech). Moc jsem si vážil toho, že Mirek, i v době, kdy byl jako prorektor zavalen nejrůznějšími povinnostmi, si našel čas i na společné, řekněme „oddychové“ aktivity – téměř sto „koncertů“ hudebního sdružení ŠuKaS, kterých jsme se oba zúčastnili, bylo a je nesmazatelnou součástí našich životů.

Jan Šuspa Lepš

Tento životopis a osobní vzpomínka jsou překladem anglických textů publikovaných v *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae* (Ditrich et al. 2020), kde je i kompletní bibliografie Miroslava Papáčka a seznam jím popsáných taxonů. Dřívější životopisy Miroslava Papáčka viz Skuhřavý (2008) a Schuh & Weirauch (2020).

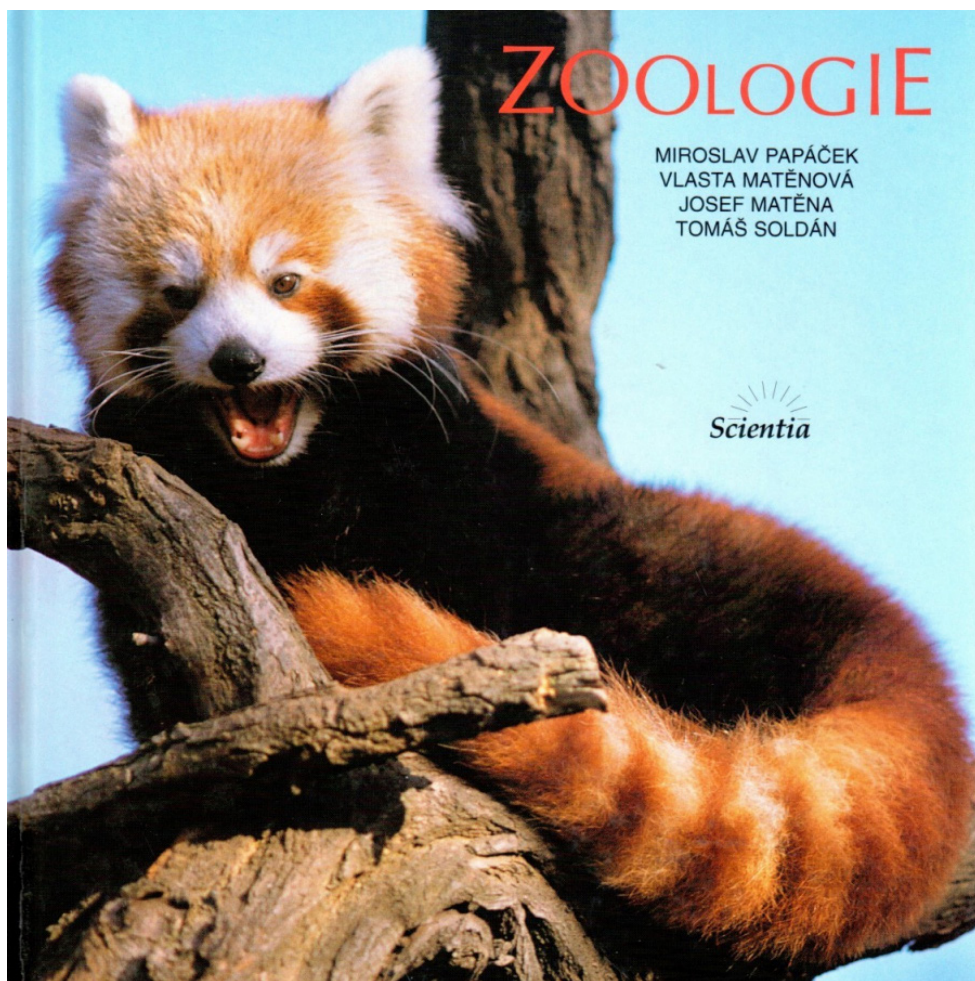
PODĚKOVÁNÍ. Děkujeme Mirkově rodině, zejména jeho ženě Blažence a synům Mirkovi a Michalovi, za fotografie z rodinného archivu a informace z osobního života.

LITERATURA / REFERENCES

- BOHÁČ D., OŠMERA S. & PAPÁČEK M. 1984: *Cvičení z biologie II. 1. vydání.* [Laboratory work in biology II. 1st edition.] Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 107 pp. (in Czech).
BOHÁČ D., OŠMERA S. & PAPÁČEK M. 1985: *Cvičenia z biológie pre 2. ročník gymnázia.* [Laboratory work in biology for Year 2 of grammar school.] SPN, Bratislava, 127 pp. (in Slovak).

- BOHÁČ D., OŠMERA S. & PAPÁČEK M. 1986: *Biologiai gyakorlatok a gimnázium 2. osztálya számára*. [Laboratory work in biology for Year 2 of grammar school.] SPN, Bratislava, 174 pp. (in Hungarian).
- BOUKAL D. S., DITRICH T., KUTCHEROV D., SROKA P., DUDOVÁ P. & PAPÁČEK M. 2015: Analyses of developmental rate isomorphy in ectotherms: Introducing the Dirichlet Regression. *PLoS ONE* **10** (6) (e0129341): 1–16.
- DITRICH T. & PAPÁČEK M. 2009a: Correlated traits for dispersal pattern: Terrestrial movement of the water cricket *Velia caprai* (Heteroptera: Gerromorpha: Veliidae). *European Journal of Entomology* **106** (4): 551–555.
- DITRICH T. & PAPÁČEK M. 2009b: Effective strategy of the overwintering of semiaquatic bugs: overwintering of *Velia caprai* (Heteroptera: Gerromorpha: Veliidae). *Journal of Natural History* **43** (9–10): 529–543.
- DITRICH T., PETR J., LEPŠ J. Š. & KMENT P. 2020: In memoriam of Professor Miroslav Papáček (1953–2019): biography, memories, bibliography and list of described taxa. *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae* **60**: 1–14.
- KMENT P., BAŇAŘ P., BÍLÝ S., PLUOT-SIGWALT D., POLHEMUS D. A. & SCHUH R. T. 2019a: In memoriam of Professor Pavel Štys (1933–2018): biography, memories, bibliography and list of described taxa. *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae* **59**: 351–379.
- KMENT P., BAŇAŘ P., BÍLÝ S., PLUOT-SIGWALT D., POLHEMUS D. A. & SCHUH R. T. 2019b: Vzpomínky na profesora Pavla Štys (1933–2018). (In memoriam of Professor Pavel Štys (1933–2018)). *Klapalekiana* **55**: 277–292 (in Czech, English summary).
- PAPÁČEK M. 1983: K problematice základního didaktického modelu hmyzu. [Towards a basic didactic insect model.] *Přírodní Vědy ve Škole* **35** [1983–1984]: 127–130 (in Czech).
- PAPÁČEK M. 1984: Vosa – náhradní didaktický model hmyzu. [The wasp – an alternative didactic insect model.] *Přírodní Vědy ve Škole* **35** [1983–84]: 167–170 (in Czech).
- PAPÁČEK M. 1985a: Morphogenesis of the mesofemoral protuberance in some species of the genera *Notonecta* and *Enithares* (Heteroptera, Notonectidae). *Věstník Československé Společnosti Zoologické* **49** (1): 23–31.
- PAPÁČEK M. 1985b: Životní cyklus a vývoj člunovky obecné (*Plea leachi*, McGregor et Kirkaldy, 1899) (Heteroptera, Pleidae) v Českobudějovické pánvi. (Der Lebenszyklus und die Entwicklung des Zwergrückenschwimmers (*Plea leachi*, McGregor et Kirkaldy, 1899) (Heteroptera, Pleidae) im becken [sic!] von České Budějovice. *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy* **25** (3): 73–85 (in Czech, German summary).
- PAPÁČEK M. 1986a: Symmetrie der Vorderflügelage bei *Notonecta glauca* L. und *Notonecta viridis viridis* Delc. (Heteroptera, Notonectidae). *Acta Universitatis Carolinae Biologica* **1982–1984** (5–6): 277–287.
- PAPÁČEK M. 1986b: Morfogeneze člunovky obecné (*Plea leachi* McGregor et Kirkaldy 1899) (Heteroptera: Pleidae). Předběžná studie. (The morphogenesis of the Pigmy [sic!] Backswimmer *Plea leachi* McGregor et Kirkaldy 1899 (Heteroptera: Pleidae). The preliminary study.) Pp. 69–145. In: *Rozpravy. Sborník katedry biologie Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích. Supplementum I*. Pedagogická fakulty, České Budějovice, 213 pp. (in Czech, English abstract).
- PAPÁČEK M. 1987: The ventrolateral thoracic region and thoraco-abdominal junction of *Plea minutissima* (Heteroptera, Pleidae). *Věstník Československé Společnosti Zoologické* **51** (3): 199–213 + 1 separate unpaginated plate.
- PAPÁČEK M. 1988a: Životní cyklus a vývoj bodule obecné (*Ilyocoris cimicoides* L.) (Heteroptera, Naucoridae) v jižních Čechách. II. Doplněk. (The life cycle and development of saucer bug (*Ilyocoris cimicoides* L.) (Heteroptera, Naucoridae) in South Bohemia. II. Appendix.) *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy* **28** (1): 33–34 (in Czech, English summary).
- PAPÁČEK M. 1988b: K základním aspektům zaměření postgraduálního studia učitelů biologie. [On basic aspects of the focus of postgraduate biology teacher education.] P. 212. In: SOMR M. (ed.): *Sborník PF ČB z vědecké konference s mezinárodní účastí*. Státní Pedagogické Nakladatelství, Praha (in Czech).
- PAPÁČEK M. 1989: Životní cykly univoltinních vodních ploštic (Heteroptera, Nepomorpha) v Československu. (The life cycles of univoltine water bugs (Heteroptera, Nepomorpha) in Czechoslovakia). Pp. 45–52. In: OKÁLI I. (ed.): *Zborník referátov z II. pracovného stretnutia československých hemipterológov, Šamorín – Čilistov, 20.–22.IV.1988*. [Proceedings of the 2nd Workshop of Czechoslovak Hemipterologists, Šamorín – Čilistov, 20–22. iv.1988.] *Práce Slovenskej entomologickej spoločnosti pri SAV. Vol. 8*. Slovenská entomologická spoločnosť pri SAV, Bratislava, 100 + [2] pp. (in Czech, English summary).
- PAPÁČEK M. 1991: K bionomii znakoplavek (Heteroptera, Notonectidae) jižních a západních Čech. (On the bionomy of the backswimmers (Heteroptera, Notonectidae) from South and West Bohemia). *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy* **31** (1–2): 23–28 (in Czech, English summary).
- PAPÁČEK M. 1999: The architecture of lateral pterothoracic region and thoraco-abdominal junction in the Notonectidae, Pleidae, and Helotrephidae (Heteroptera: Nepomorpha) reflect phylogenetic relationships? *Acta Societatis Zoologicae Bohemicae* **63** (1–2): 165–178.

Obr. 6. Oblíbená učebnice Zoologie (Papáček et al. 1994, 1997, 2000), která provázela tisíce studentů.

Fig. 6. Zoology (Papáček et al. 1994, 1997, 2000), a popular textbook that accompanied thousands of students.

PAPÁČEK M. 2000: Small aquatic bugs (Nepomorpha) with slight or underestimated economic importance. Pp. 591–600. In: SCHAEFER C. W. & PANIZZIA R. (eds): *Heteroptera of economic importance*. CRC Press, Boca Raton, London, New York, Washington D.C., 828 pp.

PAPÁČEK M. 2001: Small aquatic and ripicolous bugs (Heteroptera: Nepomorpha) as predators and prey: The question of economic importance. *European Journal of Entomology* **98** (1): 1–12.

PAPÁČEK M. 2002: [Our body, and body of animals.] Pp. 1–4. In: [*Textbook of biology for the 2nd year of High Schools in Japan.*] Kochi University, Kochi, 75 pp. (in Japanese)

PAPÁČEK M. 2005: K otázkám přípravy učitelů přírodopisu: realita, legislativa, perspektivy. [Issues of natural history teacher training: reality, legislation, prospects.] Pp. 283–285. In: ZIMA M., BOLEČEK P. & OMELKAR. (eds): *Progres v biológii. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie. 4. Biologické dni, 8.–9.9.2005, Nitra. Edicia Prírodovedec. Vol. 178.* FPV UKF, Nitra, 508 pp. (in Czech, English summary).

- PAPÁČEK M. 2006: Nároky na současnou didaktiku biologie. [Demands on current biology didactics]. Pp. 330–335. In: DARGOVÁ J. & DARÁK M. (eds): *Didaktika v dimenziích vědy a praxe. Zborník príspevkov z konferencie z medzinárodnou účasťou konanej 6.–7. októbra 2005 v Prešove*. Euroeducation, Prešov, 425 pp. (in Czech).
- PAPÁČEK M. 2010a: Limity a šance zavádění badatelsky orientovaného vyučování přírodopisu a biologie v České republice. [Limits and opportunities for implementation of enquiry based natural history and biology teaching in the Czech Republic]. Pp. 145–162. PAPÁČEK M. (ed.) 2010: *Didaktika biologie v České republice 2010 a badatelsky orientované vyučování. (DiBi 2010). Sborník příspěvků semináře, 25. a 26. března 2010, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích*. Jihočeská univerzita, České Budějovice, 165 pp. (in Czech).
- PAPÁČEK M. 2010b: Badatelsky orientované přírodovědné vyučování – cesta pro biologické vzdělávání generací Y, Z a alfa? [Enquiry based natural history teaching: A way for biological education of generations Y, Z, and alpha?]. *Scientia in Educatione* **1** (1): 33–49 (in Czech, English abstract).
- PAPÁČEK M. 2016: Existují metodologická východiska pro vytváření inovací přípravy učitelů biologie? [Are there methodological foundations for creating innovations in biology teacher training?]. *Biológia, Ekológia, Chémia. Časopis pre školy* **20** (2): 2–8 (in Czech).
- PAPÁČEK M. & BOHÁČ D. 1988: K zaměření dalšího vzdělávání učitelů biologie. [On the focus of further education of biology teachers]. *Přírodní Vědy ve škole* **39** [1987–88]: 283–284 (in Czech).
- PAPÁČEK M. & BOHONĚK K. 1989: The life cycle and ovarian development of *Corixa punctata* (Heteroptera, Corixidae) in South Bohemia. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **86**(2): 96–110.
- PAPÁČEK M., ČÍŽKOVÁ V., KUBIATKO M., PETR J. & ZÁVODSKÁ R. 2015: Didaktika biologie: didaktika v rekonstrukci. [Biology didactics: didactics under reconstruction]. Pp. 225–257. In: STUHLÍKOVÁ I., JANÍK T., BENEŠ Z., BÍLEK M., BRÜCKNEROVÁ K., ČERNOCHOVÁ M., ČÍŽKOVÁ V., ČTRNÁCTOVÁ H., DVOŘÁK L., DYTRTOVÁ K., GRACOVÁ B., HNÍK O., KEKULE M., KOSTKOVÁ K., KUBIATKO M., NEDĚLKA M., NOVOTNÁ J., PAPÁČEK M., PETR J., PÍŠOVÁ M., ŘEZNÍČKOVÁ D., SLAVÍK J., STANĚK A., ŠMEJKALOVÁ M., TICHÁ M., VALENTA J., VANIČEK J., VONDROVÁ N., ZÁVODSKÁ R. & ŽÁK V.: *Oborové didaktiky: vývoj – stav – perspektivy*. Masarykova univerzita, Brno, 468 pp. (in Czech).
- PAPÁČEK M. & GELBIČ I. 1989: Development of the male internal reproductive system in the saucer bug (*Ilyocoris cimicoides* L.) (Heteroptera, Naucoridae). Pp. 125–140. In: TONNER M., SOLDÁN T. & BENNETTOVÁ B. (eds): *Regulation of insect reproduction. IV. Proceedings of a symposium held in Žinkovy, September 1987*. Academia, Praha, 539 pp.
- PAPÁČEK M. & HAUSÍRKOVÁ Z. 1987: Životní cyklus a vývoj bodule obecné (*Ilyocoris cimicoides* L.) (Heteroptera, Naucoridae) v jižních Čechách. (Der Lebenszyklus und die Entwicklung der gemeinen Schwimmwanze (*Ilyocoris cimicoides* L.) (Heteroptera, Naucoridae) in Südböhmen). *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy* **27** (3): 73–81 (in Czech, German summary).
- PAPÁČEK M., MATĚNOVÁ V., MATĚNA J. & SOLDÁN T. 1994: *Zoologie*. [Zoology]. Scientia, Praha, 286 pp. (in Czech).
- PAPÁČEK M., MATĚNOVÁ V., MATĚNA J. & SOLDÁN T. 1997: *Zoologie. 2. upravené vydání*. [Zoology. 2nd modified edition]. Scientia, Praha, 286 pp. + 12 unnumbered colour plates (in Czech).
- PAPÁČEK M., MATĚNOVÁ V., MATĚNA J. & SOLDÁN T. 2000: *Zoologie. 3. upravené vydání*. [Zoology. 3rd modified edition]. Scientia, Praha, 288 pp. + 12 unnumbered colour plates (in Czech).
- PAPÁČEK M. & SOLDÁN T. 1987a: Development of the female internal reproductive system of *Notonecta glauca* (Heteroptera, Notonectidae) and the life cycle in South Bohemia. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **84** (3): 161–180 + 2 separate unpaginated plates.
- PAPÁČEK M. & SOLDÁN T. 1987b: Vaječník hmyzu – didaktický model pro demonstraci diferenciaci a růstu živočišných buněk. [The insect ovary – a didactic model to show the differentiation and growth of animal cells.] *Přírodní Vědy ve škole* **38** [1986–1987]: 242–246 + separate photos 1, 2 (in Czech).
- PAPÁČEK M. & SOLDÁN T. 1992: Development of the male internal reproductive system in *Notonecta glauca* (Heteroptera, Notonectidae). Pp. 199–211. In: BENNETTOVÁ B., GELBIČ I. & SOLDÁN T. (eds): *Advances in regulation of insect reproduction*. Institute of Entomology, Czech Academy of Science, České Budějovice, [viii] + 329 pp.
- PAPÁČEK M. & SOLDÁN T. 2008: Structure and development of the reproductive system in *Aphelocheirus aestivalis* (Hemiptera: Heteroptera: Nepomorpha: Aphelocheiridae). *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae* **48** (2): 299–318.
- PAPÁČEK M., SOLDÁN T. & TRUHLÁŘOVÁ I. 1997: Development of the female internal reproductive system in *Ilyocoris cimicoides* (Heteroptera: Nepomorpha: Naucoridae). *Acta Societatis Zoologicae Bohemicae* **61** (1): 77–84.
- PAPÁČEK M., ŠTYS P. & TONNER M. 1990a: Formation of cephalothorax in the Pleoidea (Heteroptera, Nepomorpha). *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **87** (5): 326–331.

- PAPÁČEK M., ŠTYS P. & TONNER M. 1990b: Ventrolateral thoracic region and thoracico-abdominal junction of some Helotrephidae (Heteroptera, Nepomorpha). *Acta Societatis Zoologicae Bohemoslovacae* **54** (2): 107–129 + 2 separate unpaginated plates.
- PAPÁČEK M. & TRÍSKA K. 1992: Lebenszyklus und Entwicklung der Ruderwanze *Cymatia coleoprata* (Heteroptera, Corixidae) in Südböhmen (Mitteleuropa). *Zoologische Jahrbücher, Abteilung für Systematik, Geographie und Biologie der Tiere* **119**: 425–435.
- PAPÁČEK M. & ZETTEL H. 2000: Revision of the Oriental genus *Idiotrephes* (Heteroptera: Nepomorpha: Helotrephidae). *European Journal of Entomology* **97** (2): 201–211.
- PAPÁČEK M. & ZETTEL H. 2003: On the species taxonomy of the limnotrephine genera *Limnotrephes*, *Mixotrephes* and *Tiphotrephes* (Hemiptera: Helotrephidae). *Tijdschrift voor Entomologie* **146** (2): 219–234.
- PAPÁČEK M. & ZETTEL H. 2005: Helotrephidae of the World (Hemiptera: Heteroptera: Nepomorpha): checklist and bibliography. *Acta Societatis Zoologicae Bohemicae* **68** (2) [2004]: 99–108.
- PAPÁČEK M. & ZIKMUND A. 1981: Spektrofotometr ve výuce na gymnáziu. [The spectrophotometer in grammar school teaching]. *Přírodní Vědy ve škole* **33** [1981–82]: 99–102 (in Czech).
- PETR J. & PAPÁČEK M. 2006: Hind wings of selected water boatmens (Heteroptera, Corixidae, Cymatiinae, Corixinae) from Central Europe. Pp. 543–556. In: RABITSCH W. (ed.): Hug the bug – For love of true bugs. Festschrift zum 70. Geburtstag von Ernst Heiss. *Denisia* **19**: 1–1184.
- SCHUH R. T. & WEIRAUCH CH. 2020: *True bugs of the World (Hemiptera: Heteroptera). Classification and Natural history. Second edition.* Monograph Series. Vol. 8. Siri Scientific Press, Manchester, 767 pp. + 32 pls.
- SKUHRAVÝ V. 2008: *Historie a současnost entomologie v Česku. (History and present times of entomology in Czechia).* ČZT s.r.o., Praha, 144 pp. (in Czech, English title).
- STUHLÍKOVÁ I., JANÍK T., BENEŠ Z., BÍLEK M., BRÜCKNEROVÁ K., ČERNOCHOVÁ M., ČÍŽKOVÁ V., ČTRNÁCTOVÁ H., DVOŘÁK L., DYTRTOVÁ K., GRACOVÁ B., HNÍK O., KEKULE M., KOSTKOVÁ K., KUBIATKO M., NEDĚLKA M., NOVOTNÁ J., PAPÁČEK M., PETR J., PÍŠOVÁ M., ŘEZNÍČKOVÁ D., SLAVÍK J., STANĚK A., ŠMEJKALOVÁ M., TICHÁ M., VALENTA J., VANÍČEK J., VONDROVÁ N., ZÁVODSKÁ R. & ŽÁK V. 2015: *Oborové didaktiky: vývoj – stav – perspektivy.* [Subject didactics: development – status – prospects]. Masarykova univerzita, Brno, 468 pp. (in Czech).
- ZETTEL H. 2005: Neue Gattungen, Arten und Nachweise aus der Unterfamilie Trephotomasinae (Insecta: Heteroptera: Helotrephidae). *Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien, Serie B* **106**: 81–92.
- ZETTEL H. & PAPÁČEK M. 2004: A review of the genus *Esakiella* China, 1932 (Insecta: Heteroptera: Helotrephidae) in Madagascar, with descriptions of five new species. *Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien, Serie B* **105** [2003]: 327–348.
- ZETTEL H., PAPÁČEK M. & KOVAC D. 2011: Guide to the aquatic Heteroptera of Singapore and Peninsular Malaysia: VII. Family Helotrephidae. *Raffles Bulletin of Zoology* **59** (2): 171–179.
- ZETTEL H., PAPÁČEK M., KOVAC D. 2015: Family Helotrephidae. Hemispherical Backswimmers. Pp. 264–283. In: TRAN A. D., YANG Ch. M. & CHENG L. (eds): *Water Bugs of Singapore and Peninsular Malaysia.* Lee Kong Chian Natural History Museum, Singapore, 334 pp.

SUMMARY

This biography and personal memorial of Professor Miroslav Papáček (1953–2019) is a Czech translation of English text published in *Acta Entomologica Musei Nationalis Praegae*, along with his bibliography and an annotated list of taxa he described (see Ditrich et al. 2020). For previous biographies of Miroslav Papáček see Skuhřavý (2008) and Schuh & Weirauch (2020).

Tomáš DITRICH & Jan PETR, Pedagogická fakulta,
Jihočeská univerzita, České Budějovice

Jan Š. LEPŠ, Přírodovědecká fakulta, Jihočeská univerzita, České Budějovice

Petr KMENT, Entomologické oddělení, Národní muzeum, Praha

